

Nataliia Kovtun, Alefina Amma

COMMUNICATIVE MECHANISMS FOR OVERCOMING HUMAN ALIENATION IN CONDITIONS OF INFORMATION UNCERTAINTY

Introduction. In recent decades, the global information space has become an arena for the spread of post-truth, propaganda narratives, false and manipulative information, which has significantly undermined citizens' trust not only in traditional media but also in electronic information resources. In such conditions, people are increasingly falling into a state of political, economic, and informational alienation, which in turn leads to a rise in social and political apathy. **The aim** of the article is to study the communicative mechanisms of overcoming alienation in a situation of global information uncertainty. **Research methods.** The article uses the methodology of system analysis, which allowed us to consider human alienation through the prism of its manifestation in various spheres of society (political, economic, legal, religious, informational, etc.) and hermeneutic analysis, which allowed us to reveal key approaches to understanding human alienation in a historical and philosophical retrospective. **Research results and discussion.** Within the framework of discussing the issue of overcoming alienation in the information society, various aspects of personal and social alienation of individuals were considered; the relationship between the destructive and constructive influence of the latest information technologies on the processes of human alienation was revealed; and various conceptual approaches to overcoming alienation in the context of the accelerated informatization of modern human existence were analyzed. **Conclusions.** It has been established that at the individual level of existence, the reduction of human alienation in conditions of informational uncertainty occurs through the following mechanisms: the actualization of love as active involvement with the Other; overcoming narcissism and selfishness in a person; developing modesty, objectivity, common sense, independence, responsibility, a high level of adaptability, and involvement in public, cultural, and political life. It has been substantiated that the levelling of alienation at the social level of communicative interaction provides mechanisms for the development of responsible elites, civil society, strengthening the capacity for social solidarity, achieving social harmony, promoting social dialogue, decentralisation, dismantling rigid systems of planning and grouping, etc. These mechanisms are directly related to the elimination of rigid social and informational control over individuals by state and commercial institutions

Keywords: human being, alienation, information, informational alienation, informational uncertainty, information society.

DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.42.20998>

УДК 17:004.8(045)

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У СТРУКТУРІ СОЦІАЛЬНОГО БУТТЯ ТА ВИМІРИ БЕЗПЕКИ

Олег Соколовський¹,
Юлія Лисецька²

Житомирський державний університет імені Івана Франка

¹ <https://orcid.org/id:0000-0003-2228-3040>

² <https://orcid.org/id:0000-0002-6747-5858>

Анотація. Здійснено філософське осмислення місця й ролі цифрових технологій у структурі соціального буття та їхнього впливу на формування сучасних уявлень про безпеку. Обґрунтовано, що інтенсивний розвиток науково-технічної сфери спричиняє не лише структурні зміни у способах організації суспільного життя, а й зумовлює глибинні трансформації принципів соціальної взаємодії, інституційного функціонування та механізмів забезпечення суспільної стійкості. Показано, що цифровізація актуалізує проблему безпеки як багатовимірного феномену, який виходить за межі традиційного розуміння захисту й охоплює інформаційний, соціальний, інституційний та антропологічний рівні. Доведено, що зростання залежності суспільства від цифрових технологічних систем супроводжується появою нових форм уразливості, пов'язаних із кіберзагрозами, нерівномірністю доступу до технологічних ресурсів, ризиками маніпуляції даними та зниженням рівня приватності.

Ключові слова: цифрові технології, соціальне буття, безпека, цифровізація, технологічний розвиток, соціальна стійкість, інформаційне суспільство, кібербезпека, відчуження, штучний інтелект.

Вступ

Стрімкий розвиток цифрових технологій є однією з визначальних характеристик сучасного етапу науково-технічного поступу, який супроводжується глибокими перетвореннями способів організації соціального життя. Технологічні інновації дедалі відчутніше впливають не лише на економічні чи комунікаційні процеси, а й на фундаментальні засади соціального буття, трансформуючи структуру взаємодій, характер інституційного функціонування та умови підтримання суспільної стабільності. У цьому контексті цифровізація постає не просто як технічна модернізація соціальних практик, а як чинник, що визначає нові параметри розвитку сучасного суспільства.

Актуальність теми зумовлена тим, що розгортання цифрового середовища супроводжується одночасним нарощуванням можливостей і ризиків. З одного боку, цифрові технології підвищують соціальну взаємодію, розширюють потенціал інституцій та створюють передумови для більш упорядкованого

функціонування суспільних систем, а з другого – зростає залежність соціального простору від технічної структури, що породжує нові виміри вразливості, пов'язані з кіберзагрозами, інформаційними маніпуляціями, доступом до технологічних ресурсів й ускладненням механізмів контролю. За таких умов проблема безпеки набуває онтологічного виміру, постаючи не лише як питання захисту інституцій чи інформаційних систем, а як умова збереження буттєвої впорядкованості соціальної реальності та стабільності форм людського співіснування.

Цифрові технології поступово інтегруються в усі рівні соціальної організації, формуючи нову конфігурацію реальності, у якій інформація, швидкість її циркуляції та можливості прогнозування постають важливими умовами забезпечення життєздатності суспільства. Така ситуація потребує філософського осмислення, адже технологічний розвиток трансформує не лише практичні механізми взаємодії, а й способи інтерпретації безпеки,

відповідальності та меж людської діяльності в умовах зростаючої складності соціальних процесів.

Мета та завдання дослідження

Мета статті – філософське осмислення ролі цифрових технологій у структурі соціального буття та аналіз вимірів безпеки, які формуються під впливом сучасного технологічного розвитку. Завданнями дослідження є: розкрити місце цифрових технологій як структурного чинника трансформації сучасного соціального буття; визначити сутнісні характеристики безпеки в умовах зростання технологічної залежності суспільства; обґрунтувати взаємозв'язок між цифровим розвитком і змінами механізмів підтримання соціальної стійкості.

Методологія дослідження

Методологічну основу дослідження становить комплекс підходів соціальної філософії та філософії техніки, які забезпечують можливість теоретичного осмислення цифрових технологій як чинника трансформації соціального буття. Соціально-філософський підхід використано для аналізу цифровізації як процесу, який змінює принципи суспільної організації та умови соціальної стійкості, тоді як онтологічний для інтерпретації цифрових технологій як складової сучасної соціальної реальності.

Результати дослідження

Філософське осмислення використання цифрових технологій у публічному управлінні, зокрема в галузі цивільного захисту, передбачає їх розгляд не лише як інструмент підвищення управлінської ефективності, а передусім як чинник, що трансформує структуру безпеки сучасного суспільства. Цифрова реальність формує новий тип раціональності, у межах якого інформація, оперативність її оброблення та прогностичні можливості постають визначальними умовами збереження людського життя і підтримання соціальної впорядкованості. Інтеграція інформаційних систем у діяльність органів публічної влади постає практичною відповіддю на потребу структурованого опанування простору ризику й невизначеності, що дедалі виразніше окреслює параметри соціального буття.

Інформаційні технології формують цілісну організаційну систему управління, яка охоплює електронні урядові портали, цифрові реєстри, системи електронного документообігу, платформи громадської участі та аналітичні комплекси оброблення даних (Гончаренко 2021, 32). Їх значення виявляється не лише у функціональній доцільності, а й у раціоналізації управлінських практик і трансформації характеру взаємодії між державою та суспільством. У системі цивільного захисту такі технології забезпечують оперативність реагування, інституційну узгодженість і ефективний розподіл ресурсів, засвідчуючи перехід від моделі ситуативного реагування до парадигми випереджувального управління (Воронкова, Нікітенко 2022, 94).

Електронне урядування як технологічно опосередкована форма державної діяльності фіксує перехід від бюрократичної моделі до цифрового впорядкування соціальної реальності, у якому технологічне середовище стає підставою

переосмислення порядку, відповідальності та безпеки як визначальних характеристик соціального буття. У системі цивільного захисту це забезпечує оперативний доступ до критичної інформації, автоматизоване оповіщення та інституційну узгодженість дій, засвідчуючи перехід до випереджувальної організації управління. Цифрові платформи гарантують своєчасний доступ до адміністративних послуг (Бойко 2020, 38), що за надзвичайних умов підтримує соціальну керованість і знижує напругу, тоді як скорочення дистанції між інституціями та людиною увиразнює антропоцентричну спрямованість трансформацій, орієнтованих на мінімізацію загроз і утвердження пріоритету людського життя у структурі соціального порядку.

Цифровізація виявляє етичний потенціал, адже прозорість процедур і фіксація транзакцій обмежують інституційні зловживання, а автоматизація нівелює суб'єктивний чинник. У галузі цивільного захисту довіра до безпекових інституцій стає підґрунтям соціальної стійкості, тоді як цифрові технології засвідчують перехід до впорядкованого управління ризиками, ефективність якого пов'язується з інтеграцією науково-технічного потенціалу у стратегії збереження життя (Огороднійчук, 2025). Автоматизація адміністративних процесів відображає трансформацію соціальної раціональності, у якій процедурна визначеність і алгоритмічні механізми орієнтують управління на стратегічне передбачення та відповідальність у галузі безпеки.

Системи електронного документообігу, що забезпечують створення, облік, зберігання, передавання та моніторинг документів у цифровому форматі, фіксують перехід від матеріально фіксованих форм управління до інформаційної моделі інституційних відносин, у якій документ постає засобом упорядкування соціальної дійсності. Динаміка управління визначається швидкістю циркуляції даних, трансформуючи інституційну взаємодію та уявлення про координацію і відповідальність у структурі соціального буття. Оперативність діяльності, зменшення технічних помилок і посилення контролю уможливають синхронізацію роботи підрозділів (Авер'янов, Андрущенко 2021, 117), а в системі цивільного захисту така організаційна визначеність пов'язується зі здатністю інституцій своєчасно локалізувати загрози та підтримувати безпеку як засадничу умову соціального порядку.

Автоматизація повсякденних процесів формує підґрунтя епістемологічної стабільності управління, оскільки алгоритмізовані системи стандартизують оброблення інформації, мінімізують помилки та забезпечують вироблення об'єктивованого знання як основи рішень. Процедурна визначеність підтримує узгодженість інформаційних потоків і безперервність інституційної відповідальності, надаючи управлінню ознак раціонально впорядкованої дії. Водночас автоматизація підсилює спроможність інституцій оперативно реагувати на суспільні запити, забезпечувати безперервність адміністративних послуг і утверджувати довіру як засаду легітимності, тоді як фіксація дій у цифрових системах посилює

прозорість, обмежує зловживання та знижує корупційні ризики (Авер'янов, Андрущенко 2021, 124); у галузі цивільного захисту така легітимність стає умовою узгодженої соціальної взаємодії в ситуаціях загрози.

Використання технологій оброблення великих даних позначає перехід до нової парадигми пізнання соціальних процесів, у якій управління спирається на аналітичне моделювання складних динамік, а масиви різномірних даних формують інформаційний вимір соціальної реальності, придатний до інтерпретації та прогнозування. Аналітичні інструменти уможливають виявлення латентних закономірностей, реконструкцію поведінкових патернів і моделювання сценаріїв, засвідчуючи перехід до випереджувальної моделі управління; у галузі цивільного захисту це означає переорієнтацію від ліквідації наслідків до превенції ризиків (Sokolovskyi, Garaschuk 2025, 60). Відтак автоматизація процедур і застосування аналітичних технологій утворюють інтегровану модель безпеки, у якій технічна раціональність поєднується з нормативними засадами відповідального управління, а ефективність інституцій визначається їх здатністю конституювати впорядкований простір соціального буття, зорієнтований на збереження життя та підтримання стійкості суспільства.

Застосування технологій великих даних у публічному управлінні засвідчує утвердження когнітивної моделі інституційної дії, у якій рішення спираються на аналітичну реконструкцію соціальної реальності. Аналіз поведінкових, економічних і демографічно-міграційних процесів уможливорює формування прогностичних моделей та узгодження діяльності з потребами суспільства, сприяючи підвищенню якості життя (Єфремов, Ковальчук 2022, 49), унаслідок чого управління постає способом раціонального впорядкування соціальної невизначеності. Водночас аналітика масштабних даних трансформує просторову організацію регіонального розвитку, розширює можливості планування й розподілу ресурсів, тоді як відкриті дані утверджують режим публічності, де прозорість легітимізує інституційний порядок і активізує громадянську участь (Єфремов, Ковальчук 2022, 49).

Зростання аналітичної спроможності підсилює уразливість інформаційного середовища, утверджуючи кібербезпеку як структурну умову стійкості державних інституцій і онтологічну передумову безперервності соціального буття. Концентрація стратегічних даних потребує надійного захисту, тоді як цифровізація, розширюючи відкритість взаємодії, водночас продукує ризики технічної вразливості й недостатньої цифрової компетентності, надаючи кібербезпеці статусу пріоритету державної політики (Петренко, Сидоренко 2021, 25). Вирішального значення набуває підготовка кадрів, адже розвиток цифрової грамотності та політик захисту даних формує культуру відповідального ставлення до інформації як спільного ресурсу.

Комплексний кіберзахист формує умови для сталого функціонування цифрових платформ, підтримання суспільної довіри та безперервності

управлінських процесів. За таких обставин надійність інформаційних систем постає підґрунтям легітимності інституційних рішень, тоді як повноцінна інтеграція цифрових технологій у публічне управління виявляється можливою лише за умови збереження конфіденційності даних, гарантування прав громадян і підтримання впорядкованості соціального співбуття.

Цифровізація поряд із перевагами виявляє системні бар'єри, що загострюють напруження між технологічним поступом і принципом соціальної рівності. Нерівномірний розвиток інфраструктури зумовлює асиметрію доступу до електронних послуг: урбанізовані простори акумулюють ресурси, тоді як периферійні території залишаються обмеженими у комунікативній залученості, відтворюючи цифрову нерівність як форму соціальної стратифікації та звужуючи можливість соціальної суб'єктності (Кузьменко 2020, 80). За цих умов сталий розвиток територіальних громад пов'язується з підтриманням динамічної рівноваги взаємозалежних ресурсів, тоді як цифрові технології посилюють рефлексивність управління, а штучний інтелект уможливорює прогностичне моделювання й раціональніший розподіл ресурсів.

Стратегічний розвиток штучного інтелекту в Україні, засвідчений ухваленням Кабінетом Міністрів України Концепції розвитку ШІ та діяльністю Міністерства цифрової трансформації (Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні 2020), відображає входження держави до глобального технологічного й нормативного простору. Участь у Спеціальному комітеті з питань ШІ при Раді Європи та приєднання до рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку окреслюють орієнтацію на узгодження технічного поступу з етичними та правовими регулятивами, актуалізуючи принцип відповідальності за наслідки технологічних рішень (Андрощук 2023, 40).

Застосування штучного інтелекту в публічному управлінні формує передумови переходу від ситуативного адміністрування до прогностично організованої моделі інституційної дії, у якій інтелектуальні системи забезпечують моніторинг ресурсів, аналіз соціально-економічних процесів і підвищення якості публічних послуг, трансформуючи управлінську раціональність. Їх використання в енергетичній, транспортній та комунальній галузях сприяє оптимізації витрат і зменшенню антропогенного навантаження, окреслюючи можливість збалансованішої взаємодії техносфери й природного середовища, тоді як управління постає інтелектуально опосередкованою практикою взаємодії людської рефлексії та алгоритмічних структур. У цьому контексті сталий розвиток громади передбачає стратегічне планування й узгодження інтересів жителів, місцевого самоврядування та бізнесу (Хохуляк 2023, 235), забезпечуючи відтворення соціальної життєздатності, а положення Європейської хартії місцевого самоврядування увиразнюють значущість децентралізації як форми розподіленої відповідальності, де системний контроль за досягненням цілей підтримує цілісність

територіального розвитку та безперервність соціального становлення.

Відповідно до визначення Національної академії публічного управління США, штучний інтелект охоплює технології, здатні виконувати завдання, що традиційно потребували людських когнітивних здібностей, зокрема сприйняття, аналізу, прийняття рішень, прогнозування та перекладу (Artificial intelligence 2019). Їх поширення актуалізує проблему меж делегування когнітивних функцій технічним системам і водночас увиразнює незвідність людської відповідальності до алгоритмічних процедур. Адаптація управлінських структур і формування відкритої цифрової екосистеми засвідчують становлення моделі соціальної організації, у якій технологічні можливості поєднуються з вимогами захисту прав людини, утвердження демократичних засад і зменшення соціальних диспропорцій (Кивлюк, Воронкова, Нікітенко 2023, 16).

Технологічний розвиток постає складовою переорганізації соціального буття, де стійкість визначається здатністю інтегрувати технічні засоби у систему ціннісних орієнтирів, а зростання ролі інформаційно-комунікаційних технологій і обсягів даних робить інформацію ключовим чинником управління. За цих умов штучний інтелект постає засобом інтелектуалізації управління, актуалізуючи потребу в ефективному цифровому врядуванні, захисті персональних даних і розвитку громадянських компетентностей та сприяючи економічному розвитку й адаптивності територіальних громад.

Практичний потенціал штучного інтелекту полягає у підвищенні ефективності управління ключовими секторами життєдіяльності громади через прогнозування попиту, оптимізацію постачання та контроль ресурсів у режимі реального часу, що сприяє скороченню витрат і впорядкуванню інфраструктури. Інтеграція таких рішень підсилює узгодженість розподілу ресурсів, водночас супроводжуючись соціально-економічними, технологічними та інституційними ризиками. За цих умов упровадження штучного інтелекту постає складовою раціональної організації соціального життя, у якій поєднання алгоритмічної точності та відповідальної людської діяльності забезпечує стабільність і передбачуваність суспільного розвитку (Коломоець, Верлос, Нікітенко, Воронкова 2024, 212–213).

Важливим інструментом гарантування безпеки є картографування ризиків, що передбачає створення й постійне оновлення цифрових карт із даними про кризові зони, стан інфраструктури та розподіл населення (Operational and Dynamic Maps 2025). Такі засоби підтримують узгодженість дій урядових і гуманітарних структур, сприяють плануванню логістики допомоги та відновлювальних процесів. Просторове впорядкування інформації поглиблює обґрунтованість управлінських рішень і формує цілісніше осмислення ситуації.

Раціональний розподіл ресурсів набуває нового змісту завдяки застосуванню інтелектуальних систем, оскільки аналіз потреб населення у продовольстві, медичній допомозі, житлі та інших базових ресурсах уможливорює визначення

пріоритетів підтримки й оптимізацію маршрутів постачання. Управління ризиками на основі методів машинного навчання забезпечує прогнозування загроз, зважаючи на множинні чинники, побудову сценаріїв реагування та розроблення превентивних стратегій, спрямованих на підтримання соціальної стабільності.

Системи підтримки прийняття рішень, здатні аналізувати складні соціально-економічні сценарії та моделювати наслідки різних управлінських дій, сприяють обґрунтованому плануванню інфраструктури, відновленню територій і розподілу допомоги. Водночас інтелектуальні технології забезпечують моніторинг реалізації рішень через автоматизоване оцінювання результативності, контроль досягнення цільових показників, аудит програм розвитку та своєчасне коригування відхилень (Gryshchenko, Lazog, Oliynyk, Lazog, Yunyk 2023), орієнтуючи інституції на послідовність дій і відповідальність за їх наслідки.

Загалом штучний інтелект відкриває нові можливості для публічного управління, оскільки не лише оптимізує процедури ухвалення рішень, а й підвищує рівень стратегічного передбачення, аналітичного супроводу політик і якості суспільних послуг. Його застосування сприяє утвердженню моделі управління, заснованої на обґрунтованості, прозорості та спрямованості на суспільне благо. За цих умов технологічний розвиток постає складовою раціонального впорядкованого соціального процесу, у якому ефективність інституцій визначається їх здатністю підтримувати суспільну стійкість і відповідати на виклики сучасності.

Обговорення

Цифрові технології дедалі виразніше визначають характер сучасного соціального буття, інтегруючись у базові механізми суспільної організації та впливаючи на способи конститування соціальної реальності. Їх поширення засвідчує перехід до типу соціальності, у якому інформаційні процеси, мережеві взаємозв'язки й аналітичні інструменти формують підґрунтя інституційної діяльності та соціальної взаємодії (Sokolovskiy 2025, 19). За цих умов безпека постає не лише функціональною характеристикою захисту, а онтологічною передумовою збереження впорядкованості соціального буття.

Результати дослідження засвідчують, що цифровізація трансформує усталені уявлення про механізми забезпечення суспільної стабільності. Автоматизація управлінських процесів, аналітика великих даних і алгоритмічні системи сприяють переходу від моделей ситуативного реагування до стратегій передбачення та запобігання ризикам, що виявляє становлення нового способу соціальної організації, у якому ефективність інституцій визначається їх здатністю опрацьовувати інформаційну складність і діяти в умовах невизначеності (Хаустова 2023, 756–758).

Водночас технологічна медіація соціальних процесів супроводжується появою нових форм уразливості. Зростання залежності від цифрової інфраструктури актуалізує ризики кіберзагроз, маніпулятивного впливу на інформаційні потоки й

порушення конфіденційності даних, тоді як нерівномірність доступу до технологічних ресурсів поглиблює соціальні асиметрії, обмежуючи участь окремих груп у суспільному житті та впливаючи на рівень інституційної довіри. Отже, цифровий розвиток водночас розширює можливості соціальної координації та загострює проблему гарантування безпеки як умови впорядкованості соціального буття.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що безпека в умовах цифрової реальності набуває багатовимірного характеру, охоплюючи інформаційний, соціальний та інституційний рівні та інтегруючись у саму структуру соціального буття. Її забезпечення потребує не лише технічних рішень, а й нормативного впорядкування, інституційної відповідальності та етичного визначення меж технологічного втручання у суспільні процеси. Особливої ваги набуває проблема відповідальності за наслідки застосування цифрових систем, оскільки саме вона уможливує узгодження технологічного поступу з гуманістичними орієнтирами розвитку, зберігаючи пріоритет людської гідності та соціальної справедливості (Воронкова, Кивлюк, Андрюкайтене 2023, 28).

Сучасні соціально-філософські підходи розглядають технологічний розвиток як чинник переорганізації соціального порядку, що знаходить підтвердження у трансформаціях цифрової доби. Цифрові технології формують нові умови соціальної передбачуваності, водночас змінюючи межі контролю й автономії інституцій. У цьому контексті безпека постає динамічною категорією, зміст якої визначається здатністю суспільства адаптуватися до технологічних змін, підтримувати структурну рівновагу та узгоджувати відкритість із належним рівнем захищеності (Воронкова, Нікітенко 2022, 370–372).

Отже, цифрові технології не лише модернізують окремі царини суспільної діяльності, а й постають чинником глибинної трансформації соціального буття, змінюючи способи організації взаємодії, управління та виробництва знання. Їх вплив актуалізує потребу філософського осмислення безпеки як фундаментальної умови стабільності та життєздатності сучасного суспільства, у якому технологічний розвиток має узгоджуватися з принципами відповідальності, довіри та збереження людської гідності. За таких умов безпека набуває значення не лише захисного механізму, а й нормативного орієнтира суспільного розвитку, який забезпечує можливість поєднання інноваційної динаміки з підтриманням впорядкованості соціального світу.

Висновки

Унаслідок проведеного дослідження встановлено, що цифрові технології посідають визначальне місце у структурі сучасного соціального буття, впливаючи на способи організації суспільних процесів, характер інституційної взаємодії та умови підтримання соціальної стійкості. Їх інтеграція у різні царини суспільного життя засвідчує формування технологічно опосередкованої реальності, у межах якої інформація, аналітичні інструменти та

алгоритмічні системи стають важливими чинниками впорядкування соціальних відносин. Обґрунтовано, що безпека в умовах цифровізації набуває багатовимірного характеру та виходить за межі традиційного розуміння захисту, охоплюючи інформаційний, соціальний і інституційний рівні. Її забезпечення дедалі більше залежить від здатності суспільства ефективно інтегрувати технологічний потенціал у практики відповідального регулювання, підтримувати довіру до інституцій і зберігати цілісність соціальної взаємодії. Доведено, що використання аналітичних технологій, автоматизації та інструментів прогнозування сприяє переходу від реактивних моделей до стратегій, орієнтованих на передбачення ризиків і запобігання кризовим явищам. Водночас зростання технологічної залежності супроводжується новими формами вразливості, зокрема кіберзагрозами, нерівномірністю доступу до цифрових ресурсів і ризиками порушення приватності, що актуалізує необхідність посилення нормативних та етичних засад технологічного розвитку.

Список літератури

1. Авер'янов В. Б., Андрущенко І. В. Цифрова трансформація публічного управління: перспективи та виклики. Київ: Інститут державного управління та місцевого самоврядування, 2021. 456 с.
2. Андрущук Г. Політика і стратегії розвитку штучного інтелекту в країнах світу: quo vadis? (частина 2). *Наука, технології, інновації*. 2023. № 2. С. 40–47.
3. Бойко А. Електронне урядування як інструмент підвищення ефективності управлінських процесів у державному секторі. *Вісник державної служби України*. 2020. № 4 (56). С. 35–42. DOI: 10.51547/ppp.dp.ua /2025.2.11.
4. Воронкова В., Кивлюк О., Андрюкайтене Р. Еволюція від активного відповідального громадянства до цифрового в контексті критичного мислення: досвід країн ЄС. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers*. 2023. № 14 (91). С. 23–34.
5. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Філософія цифрової людини цифрового суспільства: теорія і практика: монографія. Львів–Торунь: Liha-Pres, 2022. 460 с.
6. Гончаренко М. Інформаційні технології в системі державного управління: український і міжнародний досвід. Одеса: Астропринт, 2021. 345 с.
7. Сфремов А., Ковальчук І. Використання Big Data у процесах публічного управління: сучасні тенденції та перспективи. *Публічне управління: теорія та практика*. 2022. № 3 (29). С. 45–53.
8. Кивлюк О. П., Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Цифрові права людини як вираження цифрових атрибутів: соціально-філософське обґрунтування. *Освітній дискурс: зб. наук. пр.* 2023. Вип. 44 (4-6). С. 7–22. DOI: 10.33930/ed.2019.5007.44(4-6)-1.
9. Коломоєць Т., Верлос Н., Нікітенко В., Воронкова В. Цифрові права в умовах розвитку штучного інтелекту та глобалізації: виклики та можливості. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers*. 2024. № 20 (97). Р. 207–217. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-20-97-24>.
10. Кузьменко Ю. Проблеми впровадження ІТ-технологій у державному управлінні: шляхи вирішення та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2020. № 2 (15). С. 78–84.
11. Огороднійчук Ю. Й. Цифрова цивілізація як середовище нових типів відчуження: соціально-філософський аналіз. *Вісник гуманітарних наук*. 2025. Вип. 12. URL: <https://h-visnyk.com.ua/index.php/home/article/view/254/246> (дата звернення: 20.01.2026).
12. Петренко Л., Сидоренко О. Розвиток кібербезпеки як складової електронного урядування в Україні. *Науковий вісник електронного урядування*. 2021. № 1 (18). С. 21–29.

13. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-р#Text> дата звернення: 20.01.2026.

14. Хаустова М. Г. Вигоди, ризики та проблеми цифровізації суспільства: загальнотеоретичний аспект. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 5. С. 753–759. DOI: 10.24144/2788-6018.2023.05.135.

15. Хохуляк О. Функціонально-організаційна модель управління сталим розвитком територіальної громади. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 4 (32). С. 233–244. DOI: 10.25140/2411-5215-2022-4(32)-233-244.

16. Artificial intelligence and its impact on public administration national academy of public administration. *Standing panel on technology leadership's working group on artificial intelligence and robotics and the impact on public administration*. 2019. URL: https://napawash.org/uploads/academy_studies/9781733887106.pdf дата звернення: 25.12.2025.

17. Gryshchenko I., Lazor O., Oliinyk V., Lazor O., Yunyk I. Strategic Public Policy Providers in the Context of European Integration. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12, Iss. 64. P. 175–187. URL: <https://amazoniainvestiga.info/check/64/17-175-187.pdf> дата звернення: 12.01.2026.

18. Operational and Dynamic Maps. 2025. Humanitarian Response. URL: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/operationaland-dynamic-maps>. дата звернення: 10.01.2026.

19. Sokolovskiy O. The Role of Religious Associations of Ukraine in the Development of Civil Society. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*. 2025. Vol. 45, Iss. 1. P. 1–23.

20. Sokolovskiy O., Garaschuk D. Religious Communication in Ukraine's Media Space as Factor in the Formation of Confessional Identity. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*. 2025. Vol. 45, Iss. 10. P. 59–78. DOI: 10.55221/2693-2229.2690.

References

1. Averianov, Volodymyr, and Ihor Andrushchenko. 2021. *Tsyfrova transformatsiia publichnoho upravlinnia: perspektyvy ta vyklyky* [Digital Transformation of Public Administration: Prospects and Challenges]. Kyiv: Instytut derzhavnoho upravlinnia ta mistsevoho samovriaduvannia.

2. Androshchuk, Hennadii. 2023. "Polityka i stratehii rozvytku shuchnoho intelektu v krainakh svitu: quo vadis? (chastyna 2)" [Policies and Strategies for the Development of Artificial Intelligence in the Countries of the World: Quo Vadis? (Part 2)]. *Nauka, tekhnologii, innovatsii* [Science, Technologies, Innovations] 2: 40–47.

3. Boiko, Andrii. 2020. "Elektronne uriaduvannia yak instrument pidvyshchennia efektyvnosti upravlynskykh protsesiv u derzhavnomu sektori." [E-Government as a Tool for Enhancing the Efficiency of Managerial Processes in the Public Sector]. *Visnyk derzhavnoi sluzhby Ukrainy* [Bulletin of the Civil Service of Ukraine] 4 (56): 35–42. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2025.2.11>

4. Voronkova, Valentyna, Olha Kyvliuk, and Rehina Andriukaitene. 2023. "Evolutsiia vid aktyvnoho vidpovidalnoho hromadianstva do tsyfrovoho v konteksti krytychnoho myslennia: dosvid krain YeS." [The Evolution from Active Responsible Citizenship to Digital Citizenship in the Context of Critical Thinking: The Experience of EU Countries]. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers* 14 (91): 23–34.

5. Voronkova, Valentyna, and Vitalina Nikitenko. 2022. *Filosofiiia tsyvrovoi liudyny i tsyvrovoho suspilstva: teoriia i praktyka* [Philosophy of the Digital Human and Digital Society: Theory and Practice]. Lviv-Torun: Liha-Pres.

6. Honcharenko, Maryna. 2021. *Informatsiini tekhnologii v systemi derzhavnoho upravlinnia: ukrainskyi i mizhnarodnyi dosvid* [Information Technologies in Public Administration: Ukrainian and International Experience]. Odesa: Astroprint.

7. Iefremov, Anatolii, and Ihor Kovalchuk. 2022. "Vykorystannia Big Data u protsesakh publichnoho upravlinnia: suchasni tendentsii ta perspektyvy." [Use of Big Data in Public Administration Processes: Current Trends and Prospects]. *Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka* [Public Administration: Theory and Practice] 3 (29): 45–53.

8. Kyvliuk, Olha, Valentyna Voronkova, and Vitalina Nikitenko. 2023. "Tsyfrovi prava liudyny yak vyrazhennia tsyvrovykh atrybutiv: sotsialno-filosofske obgruntuвання." [Digital Human Rights as an Expression of Digital Attributes: A Socio-Philosophical Justification]. *Osvitnii dyskurs: zbirnyk naukovykh prats* [Educational Discourse: Collection of Scientific Papers] 44 (4–6): 7–22. [https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.44\(4-6\)-1](https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.44(4-6)-1)

9. Kolomoiets, Tetiana, Nataliia Verlos, Vitalina Nikitenko, and Valentyna Voronkova. 2024. "Tsyfrovi prava v umovakh rozvytku shuchnoho intelektu ta hlobalizatsii: vyklyky ta mozhlyvosti." [Digital Rights in the Context of the Development of Artificial Intelligence and Globalization: Challenges and Opportunities]. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers* [Humanities Studies: Collection of Scientific Papers] 20 (97): 207–217. <https://doi.org/10.32782/hst-2024-20-97-24>

10. Kuzmenko, Yurii. 2020. "Problemy vprovadzhenia IT-tekhnologii u derzhavnomu upravlinni: shliakhy vyryshennia ta perspektyvy rozvytku." [Challenges in the Implementation of IT Technologies in Public Administration: Solutions and Development Prospects]. *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia* [Actual Problems of Economics and Management] 2 (15): 78–84.

11. Ohorodniichuk, Yuliia. 2025. "Tsyfrova tsyvilizatsiia yak seredovyshe novykh typiv vidchuzhenia: sotsialno-filosofskyi analiz." [Digital Civilization as an Environment of New Types of Alienation: A Socio-Philosophical Analysis]. *Visnyk humanitarnykh nauk* [Bulletin of the Humanities] 12. <https://hvisnyk.com.ua/index.php/home/article/view/254/246>

12. Petrenko, Liubov, and Oleksandr Sydorenko. 2021. "Rozvytok kiberbezpeky yak skladovoi elektronnoho uriaduvannia v Ukraini." [Development of Cybersecurity as a Component of E-Government in Ukraine]. *Naukovyi visnyk elektronnoho uriaduvannia* [Scientific Bulletin of E-Government] 1 (18): 21–29.

13. Kabinet Ministriv Ukrainy. 2020. "Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shuchnoho intelektu v Ukraini" [On the Approval of the Concept for the Development of Artificial Intelligence in Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-р#Text>

14. Khaustova, Maryna. 2023. "Vyhody, ryzyky ta problemy tsyvrovatsii suspilstva: zahalnoteoretychnyi aspekt." [Benefits, Risks, and Challenges of the Digitalization of Society: A General Theoretical Perspective]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo* [Analytical and Comparative Jurisprudence] 5: 753–759. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.135>

15. Khokhuliak, Olesia. 2023. "Funktionalno-orhanizatsiina model upravlinnia stalym rozvytkom terytorialnoi hromady." [Functional and Organizational Model for Managing the Sustainable Development of a Territorial Community]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia* [Problems and Prospects of Economics and Management] 4 (32): 233–244. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4\(32\)-233-244](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4(32)-233-244)

16. National Academy of Public Administration. 2019. *Artificial Intelligence and Its Impact on Public Administration*. Standing Panel on Technology Leadership's Working Group on Artificial Intelligence and Robotics and the Impact on Public Administration. https://napawash.org/uploads/academy_studies/9781733887106.pdf

17. Gryshchenko, Iryna, Oleh Lazor, Volodymyr Oliinyk, Oksana Lazor, and Iryna Yunyk. 2023. "Strategic Public Policy Providers in the Context of European Integration." *Amazonia Investiga* [Amazonia Investiga] 12 (64): 175–187. <https://amazoniainvestiga.info/check/64/17-175-187.pdf>

18. Operational and Dynamic Maps. 2025. *Humanitarian Response* [Humanitarian Response]. <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/operationaland-dynamic-maps>

19. Sokolovskiy, Oleh. 2025. "The Role of Religious Associations of Ukraine in the Development of Civil Society." *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe* 45 (1): 1–23.

20. Sokolovskiy, Oleh, and Dmytro Garaschuk. 2025. "Religious Communication in Ukraine's Media Space as a Factor in the Formation of Confessional Identity." *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe* 45 (10): 59–78. <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2690>

Дата першого надходження: 09.02.2026.

Дата прийняття до друку: 25.02.2026.

Дата публікації: 21.03.2026.

Oleh Sokolovskiy, Yuliia Lysetska

DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE STRUCTURE OF SOCIAL BEING AND THE DIMENSIONS OF SECURITY

Introduction. Digital technologies are driving profound transformations of social being, reshaping the ways in which interaction, institutional activity, and security are organized. They create new conditions for social predictability while simultaneously generating risks of informational vulnerability and digital inequality. As a result, security acquires an ontological dimension in the functioning of contemporary society. **The aim** of the article is to provide a philosophical analysis of the impact of digital technologies on the structure of social being and to conceptualize the transformation of security within the context of digital reality. **Research methods.** The study is grounded in the approaches of social philosophy and the philosophy of technology, employing systemic, hermeneutic, and analytical-prognostic methods to identify the interconnections among technological, institutional, and social processes. Research results. It is substantiated that the automation of governance processes, big data analytics, and artificial intelligence contribute to the formation of a cognitively oriented model of institutional action in which forecasting, analytical justification of decisions, and the capacity to operate under conditions of uncertainty acquire primary importance. Digital technologies enhance governmental transparency and institutional legitimacy, facilitate the rational allocation of resources, and improve the efficiency of public services. Discussion. At the same time, the technological mediation of social processes foregrounds the problem of responsibility for algorithmic decisions, intensifies concerns regarding cybersecurity, and reveals the risks of digital inequality that affect levels of institutional trust. It is demonstrated that security assumes a multidimensional character, encompassing informational, social, and institutional levels while becoming increasingly integrated into the very structure of social being. Conclusions. Digital technologies function as a driver of the reorganization of the social order, within which security becomes a normative orientation of societal development. Institutional effectiveness is determined by the capacity to integrate technological innovations into a system of value orientations, aligning technical progress with the principles of responsibility, trust, and the preservation of human dignity.

Keywords: digital technologies, social being, security, digitalization, technological development, social resilience, information society, cybersecurity, alienation, artificial intelligence.

DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.42.20999>

УДК 172.1(045)

СУЧАСНА ПОЛІТИЧНА ЕПІСТЕМОЛОГІЯ ЯК ЧИННИК ІДЕНТИФІКАЦІЇ КОНФЛІКТНИХ МЕТАНАРАТИВІВ

Олексій Третяк

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

<https://orcid.org/0000-0002-6461-7769>

Анотація. Присвячено аналізу політико-епістемологічного виміру деструктивних метанаративів у цифровому контенті. Встановлено потенціал політичної епістемології як чинника інтерпретації та ідентифікації дезінформаційних метанаративів. Показано, що пропагандистська дезінформація підриває довіру до офіційного дискурсу через апеляцію до епістемічних основ колективного знання. Розглянуто політико-епістемічне оцінювання як засіб виявлення їх впливу на управління, соціальну стабільність і інформаційну безпеку, а також як механізм установа епістемічних пріоритетів.

Ключові слова: політична епістемологія, конфліктний метанаратив, смислове ядро, дезінформація, маніпуляція, політичне знання, політичне врядування.

Вступ

Сучасна політична епістемологія є теоретичною субдисципліною політології, яка вивчає вірогідність достовірного науково-політичного знання в рамках парадигмальної орієнтації наукових та прикладних розробок. Політична епістемологія на зіткненні філософських та політичних наук охоплює оцінювання проблемності політологічних досліджень, формування метатеоретичних та парадигмальних засад наукового пошуку в предметних сферах політики. В умовах сучасного світу зростає значення прогностичних, орієнтаційних та візіонерських розробок, які дають змогу спрямування дослідних зусиль щодо визначення політичного майбутнього.

Сучасний політичний дискурс, який функціонує на основі цифрових медіаплатформ, потребує якісно нового вивчення у зв'язку з прикладними завданнями інформаційної безпеки. До таких завдань належать оцінювання упереджених тверджень у рамках акцій та кампаній політичної дезінформації, маніпуляцій, політико-психологічного навіювання й тиску тощо.

Фундаментальний політико-епістемологічний вимір аналізу деструктивних комунікаційних наративів потребує вивчення та аналізу саме на основі смислового виміру цифрового контенту. Необхідним є з'ясування мети і завдань метанаративних повідомлень із погляду ймовірності спростування тверджень та концептуальних масивів, які спонукають до конфліктності в суспільстві. Раціонально-критичний потенціал постпозитивістської політичної епістемології може бути застосований для розкриття суб'єктно-акторної структури деструктивних метанаративів, виявлення наслідків хибних обґрунтувань, реальності розроблення протидії та зниженню переконувальної спроможності дезінформації. В умовах сучасної України вкрай доречним є завдання систематизації моніторингових, аналітичних та прогностичних ресурсів виявлення хибного політичного знання, яке міститься в дезінформаційних метанаративах країна-агресора.

Українська наукова спільнота активно досліджує проблематику конфліктних наративів та інформаційної безпеки, хоча, власне, політико-епістемологічний